

Rozdział 1. Wprowadzenie

Jak powszechnie wiadomo, **the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland**, czyli *Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej*, krócej, ale równie oficjalnie po polsku nazywane *Wielką Brytanią*, dzieli się na cztery główne części składowe: Anglię, Walię, Szkocję i Irlandię Północną. Taki podział *Wielkiej Brytanii*, czyli **the UK**, wynika z burzliwej historii i przejawia się w wielu odrębnościach, od wystawiania przez każdą część składową *Wielkiej Brytanii*, czyli **country**, osobnej reprezentacji narodowej w grach zespołowych, na przykład piłce nożnej, rugby czy krykiecie, po odmienne tradycje bożonarodzeniowe czy życie polityczne. Tak głęboko zakorzeniony czwóropodział tylko częściowo dotyczy jednak prawa.

Powodami takiego odstępstwa są Anglia i Walia, które od pięciu wieków łączy to samo prawo, z braku odpowiedniego przymiotnika określane opisowym terminem **the law of England and Wales**, czyli *prawo Anglii i Walii*. Ponieważ w Irlandii Północnej obowiązuje nieco inne *prawo północnoirlandzkie*, czyli **Northern Irish law**, a w Szkocji całkowicie odmienne *prawo szkockie*, czyli **Scottish law**, łącznie w Wielkiej Brytanii istnieją nie cztery, ale trzy odrębne systemy prawne, a terytorium, na jakim każdy z nich funkcjonuje, oznacza się terminem **jurisdiction**, który w takim specyficznym kontekście przybiera znaczenie *obszar prawny*.

Dalsze rozdziały skupią się na największym z nich, czyli na Anglii i Walii. Aby jak najpełniej przedstawić stosowaną na tym obszarze terminologię, kolejne rozdziały omówią wyroki dotyczące szerokiego wachlarza przestępstw, od wtargnięcia na boisko w czasie meczu piłki nożnej po zabójstwo, wydane przez sądy trzech różnych szczebli. Ponieważ właściwości tych sądów znacząco odbiegają od właściwości sądów polskich, co również wpływa na dobór i zrozumiałość stosowanej w Anglii i Walii terminologii, ich główne cechy charakterystyczne zostaną zarysowane poniżej przed przystąpieniem do analizy wydawanych przez nie wyroków.

1.1. Sądownictwo karne w Anglii i Walii

Jednym z wyróżników systemu sądowniczego, jaki funkcjonuje w Anglii i Walii, jest istnienie odrębnych sądów, które *rozpatrują*, czyli **hear**, sprawy karne. W zależności od ich rodzaju oraz *instancji*, czyli **instance**, w której są one rozpatrywane, obecnie są to: **magistrates' court**, czyli *sąd pokoju*, **the Crown Court**, czyli *Sąd Koronny*, oraz **the Criminal Chamber of the Court of Appeal of England and Wales**, czyli *Izba Karna Sądu Apelacyjnego Anglii i Walii*, której długa nazwa często skracana jest do **EWCA Crim**.

Najbardziej charakterystyczną cechą pierwszego z nich, czyli **magistrates' court**, jest to, że – jak podpowiada angielska nazwa tego sądu – w większości spraw orzekają w nim sędziowie, których w Anglii i Walii obecnie określa się terminem **magistrate**, czyli *sędzia pokoju*, a nie **judge**, czyli *sędzia zawodowy*. Różnica polega na tym, że sędzia pokoju nie musi posiadać wykształcenia prawniczego i jest wolontariuszem, za pracę w sądzie nie pobiera więc żadnego wynagrodzenia. Przysługuje mu natomiast *urlop*, czyli **time off work**, na czas pełnienia *obowiązków*, czyli **duties**, sędziego (minimum pięć lat) oraz prawo, aby *wystąpić o świadczenie*, czyli **claim an allowance**, rekompensujące *utracone zarobki*, czyli **loss of earnings**, i poniesione koszty dojazdu, czyli **costs incurred for travel**. Sędziego pokoju określa się również starszym terminem **justice of the peace**, który pozostaje w użyciu nieprzerwanie od czasów króla Anglii Ryszarda Lwie Serce (zmarł w roku 1199!) i z czasem stał się podstawą do utworzenia polskiej nazwy *sąd pokoju*.

W większości spraw, jakie się toczą przed takim sądem, orzeka trzyposobowy *skład*, czyli **panel**, sędziów pokoju, a składy dwuosobowe wyrokują wyłącznie w ściśle określonych przez prawo okolicznościach. Jednoosobowo orzekają natomiast tylko sędziowie posiadający rangę **district judge**, czyli *sędziego rejonowego*. Ponieważ sędziowie pokoju nie muszą być prawnikami, a przed otrzymaniem nominacji przechodzą jedynie szkolenie z zakresu prawa, każdemu składowi orzekającemu w sądzie pokoju towarzyszy **justices' clerk / magistrates' court legal adviser / legal adviser**, czyli *asystent prawny sądu pokoju*, który jest absolwentem prawa, wspomaga sędziów radą i dba, aby postępowanie toczyło się zgodnie z obowiązującą procedurą, a wyroki były zgodne z prawem.

Zakres spraw karnych, jakie rozpatruje sąd pokoju, wynika z klasyfikacji przestępstw, którą przyjęto w Anglii i Walii. Nie opiera się ona na su-

rowości kary, jaka grozi za popełnienie danego przestępstwa, jak ma to na przykład miejsce w Polsce czy USA, ale na powiązaniu przestępstw z *właściwością rzeczową*, czyli **subject matter jurisdiction / jurisdiction**, sądu, a więc jego kompetencjami do rozpatrywania poszczególnych rodzajów spraw. W Polsce *przestępstwo* czyli **criminal offence / offence**, uważa się za zbrodnię, czyli **felony**, jeśli zagrożone jest karą co najmniej trzech lat pozbawienia wolności, a za *występek*, czyli **misdemeanour** (w pisowni amerykańskiej **misdemeanor**) – jeśli maksymalny wymiar kary jest niższy. Natomiast w Anglii i Walii przestępstwo uznaje się za **summary offence**, jeśli sądem właściwym do rozpatrzenia dotyczącej go sprawy jest sąd pokoju, a za **indictable offence** – jeśli sądem właściwym jest Sąd Koronny. Ponieważ żadna klasyfikacja nie jest idealna, część przestępstw określa się dodatkowo terminem **offence triable either way / either-way offence / hybrid offence**, czyli *przestępstwo z podwójną kwalifikacją*, co oznacza, że zależnie od okoliczności dotyczącej go sprawę może rozpatrzeć albo sąd pokoju, albo Sąd Koronny.

Przymiotnik **summary**, występujący w określeniu **summary offence**, wskazuje, że odnosi się ono do przestępstwa, którego popełnienie można osądzić w trybie uproszczonym, a więc bez *ławy przysięgłych*, czyli **jury**, a przymiotnik **indictable** oznacza z kolei, że termin **indictable offence** określa przestępstwo, którego popełnienie wymaga zastosowania pełnej procedury karnej, aby je prawidłowo osądzić, co w realiach anglosaskich oznacza *proces przed ławą przysięgłych*, czyli **jury trial**. Ponieważ takie rozróżnienie w procedurze karnej odzwierciedla *wagę*, czyli **seriousness**, osądzanego czynu *zabronionego*, czyli **criminal act**, terminowi **summary offence** w języku polskim odpowiada określenie *lekkie przestępstwo*, a terminowi **indictable offence** – *ciężkie przestępstwo*.

Przyjęcie w Anglii i Walii takiej klasyfikacji oznacza, że sąd pokoju jest *sądem pierwszej instancji*, czyli **first instance court**, w każdej sprawie, czyli **action**, dotyczącej **summary offence**, czyli *lekkiego przestępstwa*, oraz w tych sprawach dotyczących popełnienia **offence triable either way / either-way offence / hybrid offence**, czyli *przestępstwa z podwójną kwalifikacją*, w których sędziowie pokoju uznają, że posiadają wystarczające kompetencje, aby je rozpatrzeć. Jeśli natomiast stwierdzą, że nie posiadają takich kompetencji, lub *oskarżony*, czyli **defendant**, wystąpi z wnioskiem o przeniesienie sprawy z sądu pokoju, to w pierwszej instancji rozpatrzy ją **the Crown Court**, czyli *Sąd Koronny*.

Sąd ten różni się znacząco od sądu pokoju, ponieważ w sprawach, które się przed nim toczą, orzeka zawsze *sędzia zawodowy*, czyli **judge**, co nie tylko oznacza, że posiada on stosowne wykształcenie i za swą pracę pobiera wynagrodzenie, ale przejawia się również w stroju. Na sali rozpraw sędzia Sądu Koronnego ubrany jest w ciemnofioletową *togę*, czyli **robe**, z liliowymi *wykończeniami*, czyli **trim**, pod szyją ma biały *żabot sędziego*, czyli **bands**, na lewym ramieniu szeroką *szarfę sędziowską*, czyli **tippet**, a na głowie farbowaną na biało *perukę z końskiego włosia*, czyli **wig**. Taki ubiór wyraźnie odróżnia go od sędziego pokoju, który orzeka w marynarce i pod krawatem.

W odróżnieniu od Polski w Anglii i Walii sędziowie zawodowi zazwyczaj nie są przypisani do jednego sądu. Sędziowie Sądu Koronnego często zatem *orzekają*, czyli **sit**, również w sądach rozpatrujących sprawy cywilne, np. w **the High Court of Justice of England and Wales**, czyli *Sądzie Wysokiego Trybunału Anglii i Walii*, krócej zwanym po prostu **the High Court**, czyli *Sądem Wysokiego Trybunału*, czy w **country court**, czyli *sądzie rejonowym do spraw cywilnych*. Ponieważ sprawy rozpatrywane przez Sąd Koronny dotyczą popełniania ciężkich przestępstw i wymagają znacznej *biegłości*, czyli **expertise**, w prawie, aby w nim orzekać, sędziowie muszą posiadać jedną z trzech następujących rang: **justice of the High Court**, **circuit judge** lub **recorder**.

Pierwszy z tych terminów oznacza po prostu *sędziego Sądu Wysokiego Trybunału*, co dobitnie podkreśla jego potoczna wersja, czyli **high court judge**. Określenie **circuit judge** jest natomiast nieco mylące, ponieważ w Anglii i Walii nie ma sądów okręgowych, na które wydaje się wskazywać przymiotnik **circuit**. W minionych wiekach istniały za to okręgi, w których sędzia jeździł od sądu do sądu i w zależności od potrzeb w każdym z nich wyrokował przez kilka dni lub tygodni. Praktykę tę już dawno zarzucono, ale pozostałością po niej jest brak przypisania sędziów do jednego sądu i ranga sędziego okręgowego. W odniesieniu do Sądu Koronnego termin **recorder** oznacza z kolei sędziego, który posiada takie same uprawnienia jak sędzia okręgowy, ale jest zatrudniony na ułamek etatu. W języku polskim terminowi **circuit judge** odpowiada więc określenie *pełnoetatowy sędzia okręgowy*, a terminowi **recorder** – *niepełnoetatowy sędzia okręgowy*. Niższą rangę posiada tylko **district judge**, czyli *sędzia rejonowy*, który w przeszłości objeżdżał sądy w swym rejonie, a obecnie czasami orzeka w sądach pokoju.

Jak już była o tym mowa powyżej, Sąd Koronny jest sądem pierwszej instancji w każdej sprawie, która dotyczy **indictable offence**, czyli ciężkiego przestępstwa, a powszechnie stosowanym standardem jest **jury trial**, czyli proces przed ławą przysięgłych. W takiej sytuacji ława przysięgłych wydaje **verdict**, czyli orzeczenie o winie oskarżonego, a sędzia ustala wymiar kary, czyli **sentence**. Drugą funkcją Sądu Koronnego jest funkcja sądu odwoławczego, czyli **second instance court**, który rozpoznaje apelacje od orzeczeń sądów pokoju.

Jeżeli **convicted defendant**, czyli skazany, uzna, że ma podstawy, czyli **grounds**, aby zaskarżyć, czyli **challenge**, wyrok sądu pokoju, może wnieść apelację, czyli **appeal**, w ciągu 21 dni od wydania wyroku. Przepisy prawa Anglii i Walii stanowią, czyli **provide**, że apelację wnosi się za pośrednictwem, czyli **appeal is made to**, sądu pokoju, który następnie przesyła dokumentację, czyli **court papers / papers**, do Sądu Koronnego. Postępowanie w takiej sprawie toczy się bez ławy przysięgłych i kończy się orzeczeniem, w którym sąd może **confirm**, czyli utrzymać w mocy, wyrok sądu niższej instancji, czyli **lower court**, zmienić go, czyli **vary**, uchylić, czyli **reverse**, lub skierować do ponownego rozpatrzenia, czyli **remit**, w sądzie pokoju.

W przypadku wyroków, które sędziowie Sądu Koronnego wydają, czyli **enter**, w pierwszej instancji, **appeal lies to**, czyli przysługuje / służy apelacja do, **the Criminal Chamber of the Court of Appeal of England and Wales**, czyli Izby Karnej Sądu Apelacyjnego Anglii i Walii. Aby z tego prawa skorzystać, zarówno skazany, jak i prokuratura, czyli **the prosecution**, muszą najpierw uzyskać, czyli **obtain**, od sądu odwoławczego **leave / permission to appeal**, czyli zgodę na wniesienie apelacji. Dostęp do apelacji jest więc w tym przypadku **discretionary**, czyli uznaniowy, ponieważ zależy od tego, czy strona, która jest niezadowolona z wyroku, czyli **unhappy about the judgment / decision**, sądu niższej instancji, jest w stanie przekonać sąd wyższej instancji, że dysponuje silnymi argumentami, aby taki wyrok wzruszyć, czyli **overturn**.

Aby uzyskać zgodę na wniesienie apelacji, należy złożyć, czyli **lodge**, stosowny wniosek, czyli **application**, a Izba Karne Sądu Apelacyjnego go rozpoznaje, czyli **consider**, w składzie jednoosobowym. W praktyce oznacza to, że sędzia, którego wyznaczono do rozpoznania wniosku, może go oddalić, czyli **dismiss**, albo uznać za zasadny / uznać / uwzględnić, czyli **grant**. Jeżeli strona uzyska zgodę sądu, aby odwołać się od wyroku, czyli **appeal against the judgment / decision**, apelację rozpatruje dwu- lub trzyosobowy skład sędziowski, któremu przewodniczy **Lord Justice of Appeal /**

Lady Justice of Appeal (w liczbie mnogiej **Lord Justices of Appeal** / **Lady Justices of Appeal**), czyli *sędzia Sądu Apelacyjnego*. Urząd *prezesa*, czyli **president**, Izby Karnej Sądu Apelacyjnego piastuje **Lord Chief Justice of England and Wales**, czyli *Lord Najwyższy Sędzia Anglii i Walii*, a więc najwyższy rangą sędzia Anglii i Walii. Jeśli urząd ten pełni kobieta, jej tytuł przybiera brzmienie **Lady Chief Justice of England and Wales**.

Rozpatrując apelację, Izba ma do dyspozycji taki sam wachlarz możliwości jak inne sądy odwoławcze w Anglii i Walii, może zatem **confirm**, czyli *utrzymać w mocy*, wyrok sądu niższej instancji, *zmienić* go, czyli **vary**, *uchylić*, czyli **reverse**, lub *skierować sprawę do ponownego rozpatrzenia*, czyli **remit**. Dla osób niezadowolonych z takich orzeczeń ostatnią deską ratunku jest złożenie apelacji do **the Supreme Court of the United Kingdom** / **UKSC**, czyli *Sądu Najwyższego Zjednoczonego Królestwa*, który rozpatruje apelacje od orzeczeń sądów karnych i cywilnych z wszystkich trzech obszarów prawnych Wielkiej Brytanii. Procedura wniesienia takiej apelacji jest analogiczna do opisanej w poprzednim akapicie, tzn. również wymaga uzyskania zgody sądu na zaskarżenie w nim wyroku, ale zdecydowanie trudniej jest spełnić jej wymogi, ponieważ należy wykazać, że sednem sprawy jest **arguable point of law of general public importance**, czyli *możliwe do rozstrzygnięcia precedensowe zagadnienie prawne o dużym znaczeniu społecznym*.

Sąd ten działa zatem na zupełnie innych zasadach niż jego polski odpowiednik. Nasz Sąd Najwyższy jest *sądem kasacyjnym*, czyli **court of cassation**, co oznacza, że jego rola ogranicza się do badania, czy prawomocne wyroki sądów niższej instancji zostały wydane prawidłowo, a gdy stwierdzi uchybienia w tym zakresie, może, jak sugeruje nazwa, je uchylić i przekazywać sprawy do ponownego rozpatrzenia. Taki model funkcjonowania sądu najwyższego oparty jest na wzorcu francuskim, który skopiowano w wielu krajach europejskich. W krajach anglosaskich przyjęto natomiast model, w którym sąd najwyższy pełni funkcję najwyższego sądu odwoławczego, a więc sądu, który rozpoznaje sprawy i wydaje wyroki w trybie analogicznym do sądów apelacyjnych.

Zanim sprawa do nich dotrze, wcześniej musi jednak zapaść wyrok w co najmniej jednym sądzie niższej instancji. Omawianie terminologii występującej w wyrokach wydawanych w Anglii i Walii w sprawach karnych rozpocznie się zatem od orzeczenia sądu pokoju i stopniowo zmierzać będzie do wyroku sądu apelacyjnego.

Rozdział 2. Magistrates' court / sąd pokoju

W krajach anglosaskich, a więc również w Anglii i Walii, orzeczenia w sprawach karnych wydaje się w innym trybie i według innego wzorca, niż ma to miejsce w Europie kontynentalnej, w tym w Polsce. Polskie orzeczenia są stosunkowo krótkie, bo oprócz nagłówka zawierają jedynie sentencję wyroku, czyli zwięźle sformułowane rozstrzygnięcie rozpatrywanej przez sąd sprawy, a obszerniejsze uzasadnienie wydawane jest w terminie późniejszym na wniosek którejś ze stron. Orzeczenia anglosaskie są z reguły dłuższe, ponieważ zawsze zawierają uzasadnienie, ale najbardziej różnią się od polskich zakresem treści. W sprawach karnych najpierw wydaje się bowiem **verdict**, czyli *orzeczenie o winie*, a nieco później, zazwyczaj po kilku tygodniach, **sentence**, czyli *orzeczenie o karze*.

Zarówno polskie, jak i anglosaskie orzeczenia karne są więc dwuelementowe, ale zakres treści przypisany poszczególnym składnikom każdej z takich par różni się znaczenie. Zdecydowanie inne są również konwencje redagowania treści orzeczeń. W Anglii i Walii sąd zwraca się do oskarżonego, używając tytułu grzecznościowego i nazwiska, np. *Mr. Jones*, oraz zaimka *you*, jeśli wymagają tego reguły gramatyki, a w Polsce konsekwentnie stosuje się określenie *oskarżony*, łącząc je z nazwiskiem tylko w kluczowych akapitach orzeczenia, np.:

IN¹ THE HARINGEY MAGISTRATES' COURT

07CX052526

THE KING²

-v³-

ROBERT BIELSKI

VERDICT⁴ AND REASONS⁵

Representation⁶ and Reasons for Refusing⁷ to Adjourn⁸

1. The **prosecution**⁹ is represented by **Miss**¹⁰ Sudbury.

2. The **defendant**¹¹ is not **represented**¹² today.

3. When these **proceedings**¹³ **were**¹⁴ first before **this**¹⁵ Court in June 2025, he was represented by Starlight Law Ltd as he had been **granted**¹⁶ **legal aid**¹⁷. In July 2025, upon the defendant's **application**¹⁸, the Court **discharged**¹⁹ his **representation order**²⁰; the reason for **so doing**²¹ was that he had **instructed**²² Colin Gunnell **solicitors**²³ and was **funding**²⁴ his **representation**²⁵ **privately**²⁶.

¹ W krajach anglosaskich oznaczenie sądu, który wydał wyrok, tradycyjnie poprzedza się przymkiem **in**, aby wskazać miejsce, w jakim rozpatrywano sprawę. Ponieważ w polszczyźnie przyjmuje się, że wynika to z kontekstu, nagłówek **IN THE HARINGEY MAGISTRATES' COURT** należy odczytać **SĄD POKOJU W HARINGEY**. Ponieważ Haringey jest dzielnicą Londynu, można też przyjąć wersję rozszerzoną: **SĄD POKOJU DLA DZIELNICZY HARINGEY**.

² W tradycji brytyjskiej prokuratura oskarża zawsze w imieniu aktualnie panującego monarchy, co odzwierciedla czas, gdy gwarantował on i uosabiał zachowanie *porządku publicznego*, jaki ośmielił się naruszyć sprawca przestępstwa. Porządek ten pierwotnie określano terminem **king's peace**, później **the king's peace**, a w kolejnych wiekach **the peace**, co zachowało się w określeniu **justice of the peace**, czyli *sędzia pokoju*. Ponieważ monarcha brytyjski panuje również w 14 innych krajach świata, od Australii i Kanady po Papuę-Nową Gwineę, Tuwalu i Wyspy Salomona, występujący w omawianym nagłówku termin **the King** bezpiecznie jest odczytać *Król Wielkiej Brytanii*. W czasach, gdy panowała Elżbieta II, w nagłówkach wyroków oczywiście stosowano określenie **the Queen**, które należy odczytać analogicznie.

³ Małej litery **v**, czyli krótkiego zapisu skrótu **vs.** utworzonego od przymka **versus**, używa się w nagłówkach pozwów do wskazania oskarżonego. W polszczyźnie takiemu zapisowi tradycyjnie odpowiadają przymki *przeciw / przeciwko*.

⁴ W prawie karnym termin **verdict** oznacza *orzeczenie o winie* oskarżonego. Jeżeli proces toczy się przed ławą przysięgłych, jak na przykład w Sądzie Koronnym, wydanie takiego orzeczenia jest prerogatywą ławy, a w pozostałych przypadkach wydaje je orzekający w sprawie

skład sędziowski. Oznaczenie orzeczenia takim tytułem podpowiada również, że *orzeczenie o karze*, czyli **sentence**, wydane zostanie w innym terminie i zamieszczone w odrębnym dokumencie.

- ⁵ W kontekście wyroku termin **reasons** przyjmuje znaczenie *uzasadnienie* i występuje wyłącznie w liczbie mnogiej. Określenie **verdict with reasons** należy zatem odczytać: *orzeczenie o winie z uzasadnieniem*.
- ⁶ W odniesieniu do toczących się przed sądem postępowań rzeczownika **representation** używa się do wskazania osób, które są upoważnione do reprezentowania stron. Dobór polskiego odpowiednika zależy jednak od kontekstu. Jeżeli rzeczownik **representation** nie jest powiązany gramatycznie z określeniem osoby reprezentowanej przez pełnomocnika, jak ma to miejsce w omawianym fragmencie, w języku polskim odpowiadają mu ogólne określenia *reprezentowanie / reprezentacja stron*.
- ⁷ W kontekście sądowym czasownik **refuse** przybiera znaczenie *oddać* wniosek i staje się synonimem częściej spotykanego czasownika **dismiss**.
- ⁸ W języku prawa czasownik **adjourn** przyjmuje znaczenie *odroczyć*, a odpowiednikiem bezokolicznika **to adjourn** często bywa rzeczownik *odroczenie*. Mając na uwadze, że omawiany fragment mówi o oddaleniu wniosku, urywek: **and Reasons for Refusing to Adjourn**, należy odczytać: *i uzasadnienie oddalenia wniosku o odroczenie / i uzasadnienie oddalenia wniosku o odroczenie sprawy*.
- ⁹ W odniesieniu do stron sprawy karnej termin **prosecution** przybiera znaczenie *prokuratura*.
- ¹⁰ Ponieważ w języku angielskim przyjęto inny niż w polszczyźnie sposób wyrażania szacunku, rzadko stosuje się dziś w nim tytuły zawodowe. Kontekst omawianego urywka nie pozostawia jednak wątpliwości, że osoba przedstawiona jako **miss** reprezentuje prokuraturę, a to oznacza, że fragment **Miss Sudbury** trzeba odczytać *Pani Prokurator Sudbury*. W odróżnieniu od Polski termin *prokurator* nie oznacza w tym przypadku jednak odrębnego zawodu prawniczego, który wymaga ukończenia stosownej aplikacji, zdania przewidzianych prawem egzaminów etc. W Anglii i Walii jest to funkcja, którą się pełni w związku z zatrudnieniem w **the Crown Prosecution Service / CPS**, czyli *Koronnej Służbie Prokuratorskiej*. Z punktu widzenia kwalifikacji zawodowych każdy jej prokurator to albo **solicitor**, czyli *radca prawny z ograniczonym prawem do występowania przed sądem*, albo **barrister**,

czyli *advokat z ograniczonym prawem do prowadzenia spraw klienta*. Osoby wykonujące pierwszy z tych zawodów mogą swobodnie prowadzić kancelarie prawne i doradzać swym klientom, ale nie mogą ich reprezentować przed większością sądów, a osoby wykonujące drugi z nich mogą występować przed każdym sądem, ale w bardzo ograniczonym zakresie mogą prowadzić kancelarie prawne i obsługiwać w nich swych klientów. Jedni i drudzy mogą natomiast pełnić funkcję prokuratora, choć w omawianym przypadku, ze względu na niską rangę sądu pokoju, w tej roli występuje raczej przedstawicielka pierwszego z wymienionych zawodów prawniczych, czyli **solicitor**, ponieważ cieszy się on nico mniejszą estymą.

- ¹¹ W odniesieniu do spraw karnych termin **defendant** przyjmuje znaczenie *oskarżony*.
- ¹² W kontekście toczących się przed sądem postępowań czasownik **represent** przybiera znaczenie *reprezentować*, a w połączeniu z przeczeniem używa się go do wskazania, że wymienionej w zdaniu strony nie reprezentuje upoważniony przez nią pełnomocnik. Ponieważ w sprawie karnej pełnomocnika reprezentującego interesy oskarżonego określa się terminem *obrońca*, fragment: **the defendant is not represented today**, należy odczytać: *oskarżonego nie reprezentuje dziś obrońca / oskarżony nie ma dziś obrońcy*.
- ¹³ W języku prawa rzeczownik **proceedings** oznacza *postępowanie* toczące się przed sądem lub urzędem, ale w wyroku przybiera znaczenie *sprawa*, co wynika to z tego, że wydaje się go po zakończeniu postępowania i z tej całościowej perspektywy obejmuje ono to samo, co rozpatrywana przez sąd sprawa. W angielszczyźnie brytyjskiej w obu znaczeniach rzeczownik ten występuje wyłącznie w liczbie mnogiej.
- ¹⁴ W powiązaniu z określeniami sprawy sądowej oraz sądu formy czasownika **to be** (w omawianym fragmencie jest nią **were**) przyjmują znaczenie *stanąć przed / zawisnąć przed* sądem, o którym mowa w dalszej części zdania.
- ¹⁵ W odniesieniu do sądu zaimek wskazujący **this** przybiera znaczenie *tutejszy*. Fragment: **When these proceedings were first before this Court**, należy zatem odczytać: *Gdy sprawa pierwszy raz stanęła przed tutejszym sądem / Gdy sprawa po raz pierwszy zawisła przed tutejszym sądem*.
- ¹⁶ W powiązaniu z określeniami świadczeń finansowych czasownik **grant** przyjmuje znaczenie *przyznać*, ale należy pamiętać, że gdy występuje on

w stronie biernej, jak ma to miejsce w omawianym przypadku, jego znaczenie można również wyrazić za pomocą czasownika *otrzymać* użytego w stronie czynnej, co ilustruje przykład przedstawiony poniżej.

- 17 W Anglii i Walii terminem **legal aid** określa się świadczenie dla osób o niskich dochodach na pokrycie kosztów pomocy prawnej, czyli kosztów udzielanych im porad prawnych, reprezentowania ich przed sądem etc. W języku polskim terminowi temu odpowiada zatem określenie *dofinansowanie pomocy prawnej*. Urywek: **as he had been granted legal aid**, należy więc odczytać: *w związku z tym, że przyznano mu dofinansowanie pomocy prawnej / w związku z tym, że otrzymał dofinansowanie pomocy prawnej*.
- 18 W kontekście sądowym w Anglii i Walii rzeczownik **application** przybiera znaczenie *wniosek*. Wyrażeniu **upon the application** oraz jego uwspółcześnionej wersji **on the application** odpowiada więc polskie określenie *na wniosek*.
- 19 W odniesieniu do wydawanych przez sąd postanowień czasownik **discharge** przyjmuje znaczenie *uchylić*.
- 20 W Anglii i Walii terminem **representation order** określa się wydane przez sąd *postanowienie o przyznaniu dofinansowania pomocy prawnej*. Fragment: **the Court discharged his representation order**, należy więc odczytać: *Sąd uchylił postanowienie o przyznaniu mu dofinansowania pomocy prawnej*.
- 21 W połączeniu z przyimkiem (w omawianym fragmencie jest nim **for**) wyrażenia **so doing** używa się, aby ogólniej i bez powtarzania ująć znaczenie poprzedzającej go formy czasownikowej. Ponieważ w omawianym przykładzie jest to forma czasownika **discharge**, czyli *uchylić* postanowienie sądu, co niewątpliwie wymaga podjęcia decyzji, fragment: **the reason for so doing**, można więc odczytać: *przyczyną podjęcia takiej decyzji / powodem podjęcia takiej decyzji*.
- 22 W angielszczyźnie brytyjskiej czasownika **instruct** używa się do opisu powiązań klienta z kancelarią prawną. Jeżeli wykonawcą czynności oznaczonej przez ten czasownik jest klient, jak ma to miejsce w omawianym urywku, to czynnością tą jest zawarcie umowy o świadczenie usług prawnych. W języku polskim takie znaczenie wyrażają czasowniki *wynająć* oraz *zaangażować*.
- 23 W Anglii i Walii występującym w liczbie mnogiej terminem **solicitors** tradycyjnie określa się *kancelarię prawną*. Określenie to odzwierciedla

nieaktualny już stan prawny, wedle którego tylko osoba dopuszczona do wykonywania zawodu jako **solicitor**, czyli *radca prawny* z ograniczonym prawem do występowania przed sądem, mogła prowadzić sprawy swych klientów i założyć w tym celu kancelarię. Fragment: **he had instructed Colin Gunnell solicitors**, należy zatem odczytać: *wynajął kancelarię prawną Colin Gunnell / zaangażował kancelarię prawną Colin Gunnell*.

- ²⁴ W odniesieniu do usług czasownik **fund** przyjmuje znaczenie *opłacać / finansować*.
- ²⁵ W odniesieniu do toczących się przed sądem postępowań rzeczownika **representation** używa się do wskazania osób, które są upoważnione do reprezentowania stron. Dobór polskiego odpowiednika zależy jednak od kontekstu. Jeśli rzeczownik **representation** powiązany jest gramatycznie z określeniem osoby korzystającej z pomocy prawnej (w omawianym przypadku takie powiązanie zapewnia zaimek **his**), właściwym odpowiednikiem jest *pełnomocnik*, a w postępowaniu karnym – *obrońca*.
- ²⁶ W kontekście płatności przysłówki **privately** przybiera znaczenie *z własnych środków / z własnej kieszeni*. Fragment: **he [...] and was funding his representation privately**, należy więc odczytać: *i opłacał swego obrońcę z własnych środków / opłacał swego obrońcę z własnej kieszeni*.

4. When the **matter**¹ was **listed for trial**² on 12th August 2025, but could not **go ahead**³ because the defendant had tested positive for COVID-19, he was represented by **counsel**⁴ **instructed**⁵ by Colin Gunnell Solicitors. On Thursday 21st August 2025 the Court was **notified**⁶ by Colin Gunnell Solicitors that **they**⁷ had **withdrawn**⁸ from representing the defendant.

5. When the matter was listed again for trial on 3rd September 2025, the defendant was not in **attendance**⁹ nor represented. He had recently been **bereaved**¹⁰. Initially he produced a **certificate of unfitness for work**¹¹; following an **attendance**¹² at a **surgery**¹³ later in the day he **produced**¹⁴ a **letter**¹⁵ from a **General Practitioner**¹⁶ stating that he was “tearful, depressed anxious and would not be **able to attend**¹⁷ **court hearings**¹⁸ ...”. Despite the **unsatisfactory nature**¹⁹ of the letter, I adjourned the **trial**²⁰ because of the recent **bereavement**²¹.

- ¹ W kontekście toczących się przed sądem postępowań rzeczownik **matter** przybiera znaczenie *sprawa*.
- ² W języku prawa wyrażenia **listed for trial** używa się do wskazania, że wymieniona w zdaniu sprawa *stanęła na wokandzie / znalazła się na wokandzie*, czyli została wpisana na listę spraw do rozpatrzenia przez sąd w danym dniu.
- ³ W odniesieniu do spraw sądowych wyrażenie **go ahead** przyjmuje znaczenie *rozpocząć się*.
- ⁴ W języku prawa znaczenie terminu **counsel** jest silnie uzależnione od kontekstu. W powiązaniu z określeniem osoby, która jest stroną toczącego się przed sądem postępowania, przyjmuje on znaczenie *pełnomocnik*, a jeśli osobą tą jest oskarżony, to właściwym odpowiednikiem jest *obrońca*.
- ⁵ W angielszczyźnie brytyjskiej czasownika **instruct** używa się do opisanego powiązań klienta z kancelarią prawną. Jeżeli wykonawcą czynności oznaczonej przez ten czasownik jest kancelaria prawna, jak ma to miejsce w omawianym urywku, to czynnością tą jest wskazanie, który z jej pracowników będzie reprezentował klienta. W języku polskim takie znaczenie wyrażają czasowniki *wskazać* oraz *wyznaczyć*.
- ⁶ W odniesieniu do sądu czasownik **notify** przybiera znaczenie *zawiadomić / powiadomić*, ale należy pamiętać, że gdy występuje on w stronie biernej, jak ma to miejsce w omawianym przypadku, w języku polskim odpowiada mu również czasownik *wpłynąć* użyty w stronie czynnej z przyimkiem *do* oraz rzeczownikiem *zawiadomienie*. Fragment: **the Court was notified**, można więc odczytać na dwa sposoby: *sąd został zawiadomiony / do sądu wpłynęło zawiadomienie*.
- ⁷ Ponieważ w angielszczyźnie brytyjskiej kancelarię prawną tradycyjnie określa się terminem **solicitors**, a więc rzeczownikiem w liczbie mnogiej, do pojedynczej kancelarii odnoszą się zaimki trzeciej osoby liczby mnogiej, np. **they, their, them** etc. W takiej sytuacji w języku polskim odpowiadają im zaimki i końcówki w liczbie pojedynczej i rodzaju żeńskim jak w przykładzie poniżej.
- ⁸ W kontekście reprezentowania klienta przed sądem czasownik **withdraw** przyjmuje znaczenie *zrezygnować*. Fragment: **the Court was notified by Colin Gunnell solicitors that they had withdrawn from representing the defendant**, należy więc odczytać: *sąd został zawiadomiony przez kancelarię prawną Colin Gunnell, że rezygnuje z reprezentowania*

nia oskarżonego / do sądu wpłynęło zawiadomienie z kancelarii prawnej Colin Gunnell, że rezygnuje z reprezentowania oskarżonego.

- ⁹ W odniesieniu do posiedzenia sądu wyrażanie **not in attendance** przyjmuje w połączeniu z formą czasownika **to be** (w omawianym przykładzie jest nią **was**) znaczenie *nie stawić się*. Fragment: **the defendant was not in attendance nor represented**, należy zatem odczytać: *oskarżony nie stawiał się i nie był reprezentowany / oskarżony ani się nie stawiał, ani nie był reprezentowany*.
- ¹⁰ W swym podstawowym znaczeniu czasownik **bereave** wyraża odczuwanie żalu po śmierci bliskiej osoby, ale w stronie biernej używa się go również, aby dyplomatycznie stwierdzić, że ktoś *pochował* bliską sobie osobę / *miał pogrzeb* bliskiej osoby. Fragment: **He had recently been bereaved**, należy więc odczytać: *Niedawno pochował bliską sobie osobę / Miał ostatnio pogrzeb bliskiej osoby*.
- ¹¹ Określenie **certificate of unfitness for work** oznacza *oświadczenie o niezdolności do pracy*, w którym zainteresowany *samodzielnie oświadcza*, czyli **self-certify**, że nie może wykonywać pracy czy stawić się w sądzie ze względu na stan zdrowia. Nie jest to więc zaświadczenie o czasowej niezdolności do pracy, potocznie zwane *zwolnieniem lekarskim / L4*, ponieważ nie wystawia go lekarz, ale osoba odczuwająca dolegliwości zdrowotne. Brytyjskimi odpowiednikami *zaświadczenia o czasowej niezdolności do pracy* są **statement of fitness for work / doctor's medical cerificate**, a bardziej potocznie – **fit note / sick note / Med 3**. Przedstawienie takiego zaświadczenia pracodawcy jest jednak konieczne dopiero w sytuacji, gdy nieobecność z powodu choroby przekracza 7 kolejnych dni. Jeśli jest to krótszy okres, wystarcza telefon, e-mail lub ewentualnie oświadczenie.
- ¹² W powiązaniu z określeniem gabinetu lekarskiego lub innej placówki służby zdrowia rzeczownik **attendance** przyjmuje znaczenie *wizyta*.
- ¹³ W połączeniu z przyimkiem **at** rzeczownik **surgery** przybiera znaczenie *gabinet lekarski / przychodnia*. Fragment: **following an attendance at a surgery**, należy zatem odczytać: *po wizycie w gabinecie lekarskim / po wizycie w przychodni*.
- ¹⁴ Wbrew temu, co sugeruje pisownia, w odniesieniu do dokumentów czasownik **produce** przyjmuje w języku prawa znaczenie *przedstawić / okazać*.

- ¹⁵ W kontekście medycznym powszechnie znany rzeczownik **letter** przybiera znaczenie *zaświadczenie*.
- ¹⁶ W krajach anglosaskich oprócz USA terminem **General Practitioner / GP** określa się *lekarza rodzinnego*. Określeniem stosowanym w USA jest **family doctor**.
- ¹⁷ W odniesieniu do posiedzenia sądu czasownik **attend** przyjmuje znaczenie *stawić się*.
- ¹⁸ W kontekście sądowym rzeczownik **hearing** oznacza *rozprawę*, a określenie **court hearing** – *przesłuchanie przed sądem*, które jest jej częścią składową. Fragment: **a letter from a General Practitioner stating that he was "tearful, depressed anxious and would not be able to attend court hearings**, należy więc odczytać: *zaświadczenie lekarza rodzinnego stwierdzające, że jest on pogrążony w smutku, przygnębiony i roztrzęsiony i nie jest w stanie stawić się na przesłuchania przed sądem*.
- ¹⁹ W odniesieniu do dokumentów określenia **unsatisfactory nature** używa się w języku prawa, aby wskazać, że ich treść zawiera braki, w związku z czym nie spełniają one przewidzianych przepisami warunków formalnych. W języku polskim odpowiadają mu więc wyrażenia *mieć braki formalne / nie spełniać warunków formalnych* oraz przymiotnik *wadliwy*.
- ²⁰ W języku prawa rzeczownik **trial** przybiera znaczenie *proces*. Ponieważ w tradycji anglosaskiej nie dzieli się procesów sądowych na rozprawy odbywające się w odrębnych terminach, jak to ma miejsce na kontynencie europejskim, np. w Polsce, ale cały przewód sądowy odbywa się na jednej rozprawie, termin **trial** można też odczytać *rozprawa*.
- ²¹ W podstawowym znaczeniu rzeczownik **bereavement** oznacza przeżywanie żałoby po śmierci bliskiej osoby, ale używa się go również, aby taktownie odnieść się do pogrzebu, np. **bereavement leave / compassionate leave** to *urlop okolicznościowy z powodu pogrzebu*. Fragment: **Despite the unsatisfactory nature of the letter, I adjourned the trial because of the recent bereavement**, należy zatem odczytać: *Zaświadczenie miało braki formalne, ale pomimo tego odroczyłem proces ze względu na niedawny pogrzeb / Zaświadczenie nie spełniało warunków formalnych, ale pomimo tego odroczyłem rozprawę ze względu na niedawny pogrzeb*.